

Katyń 1940

<https://katyn.ipn.gov.pl/kat/histori/kalendarium-1/3605,19902005.html>
2022-07-06, 14:17

KALENDARIUM

1990-2005

Styczeń 1990 r.

Warszawa - na łamach „Wojskowego Przeglądu Historycznego” (1989, nr 4) ukazuje się pierwszy odcinek *Epitafiów katyńskich*.

13 IV 1990 r.

Moskwa - oficjalny komunikat agencji TASS uznający odpowiedzialność NKWD za zbrodnię katyńską: „Całokształt ujawnionych materiałów archiwalnych pozwala wyciągnąć wniosek o bezpośredniej odpowiedzialności Berii, Mierkułowa i ludzi im podległych za zbrodnię popełnioną w katyńskim lesie. Strona radziecka, wyrażając głębokie ubolewanie w związku z tragedią katyńską, oświadcza, iż jest to jedna z najcięższych zbrodni stalinizmu”.

13 IV 1990 r.

Moskwa - prezydent ZSRR Michaił Gorbaczow przekazał polskiej delegacji na ręce Wojciecha Jaruzelskiego pierwsze kopie dokumentacji zbrodni katyńskiej. Ich publikacja: *Katyń. Najnowsze dokumenty NKWD* (Paryż 1990).

13 IV 1990 r.

Warszawa - w programie I TVP o godz. 20.05 emisja *Lasu katyńskiego*, filmu dokumentalnego Marcela Łozińskiego, powstałego z inspiracji Andrzeja Wajdy.

3 XI 1990 r.

Moskwa - Michaił Gorbaczow polecił „przyspieszenie śledztwa w sprawie losów polskich

oficerów przetrzymywanych w obozach w Kozielsku, Starobielsku i Ostaszkowie”.

Kwiecień – sierpień 1991 r.

Warszawa – wystawa okolicznościowa *Nie tylko Katyń* w Muzeum Wojska Polskiego.

17 V 1991 r.

Moskwa – Prokurator Generalny ZSRR Nikołaj Trubin poinformował Michaiła Gorbaczowa, iż „zebrane [w wyniku śledztwa na polecenie z 3 XI 1990 r.] materiały pozwalają na wyciągnięcie wstępnego wniosku, że polscy jeńcy wojenni mogli być rozstrzelani na podstawie decyzji Narady Specjalnej przy NKWD ZSRR w okresie kwietnia – maja 1940 roku w Zarządach NKWD w obwodach smoleńskim, charkowskim i kalinińskim, i pochowani odpowiednio w Lesie Katyńskim pod Smoleńskiem, w rejonie Miednoje, 32 km od Tweru, i w 6. kwadracie parku leśnego pod Charkowem”.

25 VII – 9 VIII 1991 r.

ekshumacje w Piatichatkach koło Charkowa.

15 – 31 VIII 1991 r.

ekshumacje w Miednoje koło Tweru (w czasie puczu w Moskwie Zarząd KGB Obwodu Twerskiego podjął 19 VIII próbę ich przerwania).

1991 r.

Warszawa – ukazanie się najobszerniejszej listy katyńskiej (już ponad 13 500 nazwisk spośród łącznej liczby ponad 15 000): książki Jędrzeja Tucholskiego *Mord w Katyniu. Kozielsk, Ostaszków, Starobielsk. Lista ofiar*.

23 V 1992 r.

Katyń – przemówienie prezydenta RP Lecha Wałęsy: „Katyń to symbol prawdy o naszych stosunkach. Także symbol szczerości między naszymi narodami. Sprawa tych mogił, sprawa prawdy o nich, posłużyła za pretekst do zerwania stosunków między rządem radzieckim i polskim w 1943 roku. Kłamstwo o tych grobach posłużyło do umocowania najpierw w

Lublinie, potem w Warszawie, narzuconego rządu”.

14 X 1992 r.

Warszawa - przekazanie przez wysłannika prezydenta Federacji Rosyjskiej Borysa Jelcyna, przewodniczącego Komitetu ds. Archiwów Państwowych Rudolfa Pichoję, na ręce prezydenta RP Lecha Wałęsy kopii dokumentów, potwierdzających odpowiedzialność ZSRR za zbrodnię katyńską (m.in. decyzji władz ZSRR z 5 III 1940 r.). Pichoja powiedział wówczas: „Nieprzypadkowo przez tak długi okres dokumenty te były ukrywane. Było tak dlatego, że dotyczyły zabójstwa o charakterze politycznym. [...] Przekazując materiały narodowi polskiemu i opinii światowej, rząd Rosji i prezydent Borys Jelcyn zamierzają wyłączyć kłamstwa ze stosunków między Rosją i Polską”, zaś prezydent Wałęsa odpowiedział: „Konsekwencje faktu zbrodni do dzisiaj odczuwamy. Pamiętajmy, że decyzja przekazania nam dokumentów była trudna. Wręcz bohaterska ze strony prezydenta Jelcyna. [...] Między nami były zatrute stosunki, ale ten fakt ma być skierowany w przyszłość, ma świadczyć o nowych stosunkach, poprawnych, by nigdy coś podobnego nie zdarzyło się”. Publikacja tych dokumentów: *Decyzja. Dokumenty Katynia* (Warszawa 1992); *Katyń. Dokumenty ludobójstwa* (Warszawa 1992).

16 X 1992 r.

Warszawa - oświadczenie Sejmu RP (przyjęte przez aklamację): „Po pół wieku komunistycznego kłamstwa i zмовy milczenia ujawnione zostały oficjalnie przez władze Rosji najważniejsze dokumenty dotyczące mordu katyńskiego i jego sprawców. Naród polski zawsze znał prawdziwe imiona zbrodniarzy, jednak fakt ujawnienia dokumentów stwarza nową sytuację moralną w stosunkach polsko-rosyjskich. Prawda powinna być ujawniona do końca, zbrodnie ukarane, krzywdy naprawione. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej wyraża przekonanie, że obydwa państwa budując nową przyszłość udźwigną - w oparciu o prawo i prawdę - ciężar przeszłości”.

Grudzień 1992 r.

Warszawa - ukazanie się zbioru dokumentów z archiwów sowieckich pt. *Polscy jeńcy wojenni w ZSSR 1939-1941*.

17 IX 1993 r.

Warszawa - w Belwederze dowódca Północnej Grupy Wojsk Rosyjskich w Polsce zameldował prezydentowi RP Lechowi Wałęsie o zakończeniu operacji wycofywania wojsk rosyjskich z Polski.

4 VI 1995 r.

Katyń - wmurowanie aktu erekcyjnego Polskiego Cmentarza Wojennego z udziałem prezydenta RP Lecha Wałęsy.

1995 r.

Warszawa - wydanie pierwszego tomu polsko-rosyjskiej edycji zbioru dokumentów *Katyń. Dokumenty zbrodni* (tomy 2, 3 i 4 ukazały się w latach 1998-2007).

27 VI 1998 r.

Charków (Piatichatki) - położenie kamienia węgielnego pod Polski Cmentarz Wojenny z udziałem prezydenta RP Aleksandra Kwaśniewskiego i prezydenta Ukrainy Leonida Kuczmy.

14 IX 1999 r.

Moskwa - oświadczenie Ministerstwa Spraw Zagranicznych Rosji (w sprawie agresji 17 IX 1939 r.): „Nie usprawiedliwiając działań reżimu stalinowskiego na arenie międzynarodowej, nie można nie zauważyć, że w tych skomplikowanych czasach były one podyktowane nie tyle dążeniem do podbicia nowych terytoriów, ile dążeniem do zagwarantowania bezpieczeństwa krajowi. Zapewnienia oficjalnej Warszawy [...] o tym, że we wrześniu 1939 roku doszło do »agresji ZSRR przeciw Polsce« nie znajdują potwierdzenia w dokumentach międzynarodowopravnym i nie można się z nimi zgodzić”.

3 IV 2000 r.

Warszawa - na Zamku Królewskim uroczysta promocja pierwszej z trzech katyńskich ksiąg cmentarnych: *Katyń. Księga cmentarna Polskiego Cmentarza Wojennego* (dwie następne ukazały się w latach 2003 i 2006).

17 VI 2000 r.

Piatichatki - uroczyste otwarcie Polskiego Cmentarza Wojennego mieszczącego groby jeńców ze Starobielska, zamordowanych w Charkowie.

28 VII 2000 r.

Katyń - uroczyste otwarcie (z udziałem premiera Jerzego Buzka) Polskiego Cmentarza Wojennego mieszczącego groby jeńców z Kozielska, zamordowanych w Katyniu.

2 IX 2000 r.

Miednoje - uroczyste otwarcie Polskiego Cmentarza Wojennego mieszczącego groby jeńców z Ostaszkowa, zamordowanych w Kalininie-Twerze.

2003 r.

Moskwa - wydanie książki Jurija Muchina *Antirossijskaja podłost'* (o zbrodni katyńskiej dokonanej przez Niemców).

23 II 2005 r.

Moskwa - wywiad prezydenta Rosji Władimira Putina dla słowackiego Radia Slovensko i słowackiej telewizji STV: „Często wspomina się, powiedzmy, pakt Ribbentrop-Mołotow, w rezultacie którego jakoby doszło do zmywy między Związkiem Radzieckim i hitlerowskimi Niemcami [...]. A dokument sowiecko-niemiecki był podpisany na niższym poziomie - na poziomie ministrów spraw zagranicznych [...]. W celu zabezpieczenia swoich interesów i swojego bezpieczeństwa na zachodnich granicach Związek Radziecki został zmuszony do podpisania tego paktu Ribbentrop-Mołotow z Niemcami. [...] I rekomendowałbym nowo upieczonym historykom, czy też dokładniej tym, którzy chcą historię pisać od nowa, aby najpierw, zanim zaczną ją przepisywać i zanim zaczną pisać nowe książki, nauczyli się je czytać”.

11 III 2005 r.

Moskwa - Naczelny Prokurator Wojskowy Rosji ogłasza umorzenie trwającego 15 lat śledztwa w sprawie zbrodni katyńskiej stwierdzając, że nie była to zbrodnia ludobójstwa (uzasadnienie umorzenia pozostaje tajne).

22 III 2005 r.

Warszawa - uchwała Sejmu RP w 65. rocznicę zbrodni katyńskiej: „Składając hołd

niewinnym ofiarom zbrodni katyńskiej, dziękujemy zarazem tym wszystkim, którzy w minionych dziesięcioleciach, nie zważając na zakazy, szykany i rozpowszechniane oficjalnie kłamstwa, nie ustawiali w wysiłkach podtrzymywania pamięci o Katyniu i dążeniu do wyjaśnienia okoliczności mordu. [...] Dziękujemy wszystkim Polakom w kraju i na emigracji, którzy mieli odwagę odkrywać i głosić prawdę o Katyniu”.

21 IV 2005 r.

Moskwa - list Komitetu Wykonawczego Rosyjskiego PEN-Clubu do Polskiego PEN-Clubu przed 60. rocznicą zakończenia II wojny światowej: „Źródłem nieukozonego bólu była i pozostaje zbrodnia katyńska. [...] Sześć lat grozy na Waszej ziemi i cztery lata na naszej - dziwną jest rzeczą pomyśleć, że początek temu koszmarowi dał w praktyce potworny pakt Ribbentrop-Mołotow!”

[Poprzedni Strona](#)